

Special Talk

การพัฒนาเศรษฐกิจตามกระแส
Green Economy

Special Report

- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก และการปรับตัวของภาคการเกษตรไทย
- การผลิตและการบริโภค เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากสภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงทั่วโลก ฟ้าฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อากาศร้อนจัด และหนาวจัดในบางประเทศ ล้วนเป็นผลมาจากมลภาวะที่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม ฝุ่น คาร์บอนไดออกไซด์ และสารเคมีต่างๆ ที่ถูกปล่อยออกมาจากภาคครัวเรือน ภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศ ซึ่งมีผลกระทบต่ออย่างมากต่อภาคการเกษตรในปัจจุบัน

ดังนั้น จึงได้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อสร้างเศรษฐกิจสีเขียว Green Economy สร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนกับการพัฒนาสังคม คุณภาพชีวิต และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลายประเทศมีการใช้ประเด็นสิ่งแวดล้อมมาเป็นมาตรการกีดกันทางการค้า ทำให้ประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ทางการค้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างเป็นระบบ ติดตามอ่านได้ใน **Special Talk**

และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศยังส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรของไทย เพราะการเพาะปลูกพืชผลส่วนใหญ่จะอิงกับฤดูกาลแบบดั้งเดิม เมื่อสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ผลผลิตก็จะไม่ออกตรงตามฤดูกาล หรือออกมาก็อาจจะได้คุณภาพที่ไม่ดีและมีปริมาณน้อย หากภาคการเกษตรไทยไม่สามารถปรับตัวรับมือได้ทันก็อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร รายได้และเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ของประเทศตามมา ดังนั้นทุกภาคส่วนจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนผ่านภาคเกษตรของไทยไปสู่เกษตรกรรมแบบยั่งยืน **Special Report** จึงขอแนะนำเสนอการปรับตัวของภาคการเกษตรไทย รวมถึงเรื่องราวการผลิตและการบริโภคเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การบริโภคอย่างมีความรับผิดชอบ การบริโภคสีเขียว และการบริโภคที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เริ่มได้รับการกล่าวถึงมากขึ้น พฤติกรรมการเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจส่วนตัว แต่คำนึงถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะตามมา ทำให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

กองบรรณาธิการวารสาร สนค.

Getting Around with TPSO

เมื่อวันจันทร์ที่ 15 พฤษภาคม 2560 สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) ได้จัดงานเปิดตัวระบบข้อมูลสารสนเทศเชิงลึกด้านการค้า “TIS : Trade Intelligence System” โดยได้รับเกียรติจากนายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานในพิธีเปิด โดยระบบดังกล่าวได้ออกแบบเพื่อให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลเศรษฐกิจการค้า ภายในหน่วยงาน และภายนอกกระทรวงพาณิชย์ให้ครอบคลุมทุกสาขาเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนา ต่อยอดคลังข้อมูลกลางใหม่ เพื่อสร้างช่องทางการเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ในวันเดียวกัน สนค. ได้จัดงานสัมมนาวิชาการ “1st TPSO Mini Symposium 2017” ครั้งแรกของการสัมมนาวิชาการพร้อมแลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะระหว่างหน่วยงานเศรษฐกิจการค้าของประเทศที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจการค้าของกระทรวงพาณิชย์และประเทศต่อไป ในการจัดงานครั้งนี้ประกอบด้วยการนำเสนอผลงานวิชาการของข้าราชการ สนค. จำนวน 5 ผลงาน ซึ่งสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การศึกษาค่าความเท่าเทียมกันของอำนาจซื้อระหว่างจังหวัด
ผลการศึกษาชี้ว่า ค่าครองชีพมีความสัมพันธ์กับจำนวนประชากร และการกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยจังหวัดที่มีประชากรหนาแน่น เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจทั้งด้านอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวของภูมิภาค มีแนวโน้มสูงกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกันโดยเปรียบเทียบ
2. ห่วงโซ่มูลค่าเพื่อพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร
ส่งเสริมให้เกิดการพบปะร่วมมือกันระหว่างสถาบันเกษตรกรและภาคีต่างๆ อย่างใกล้ชิด รวมถึงสถาบันวิชาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเกษตรกรในการเข้าถึงข้อมูล
3. เครื่องชี้วัดการส่งออกแนวใหม่ : สู่การวัดความสามารถทางการแข่งขันของการส่งออกแบบเจาะลึก
4. การศึกษาผลกระทบการเปิดเจรจาการค้าไทย-อิหร่านที่มีต่อเศรษฐกิจไทย
พบว่า การเปิดเจรจาการค้าไทย-อิหร่าน จะส่งผลให้การส่งออกไทยไปอิหร่านเพิ่มขึ้นสูงในกลุ่มสินค้าเครื่องจักร อิเล็กทรอนิกส์ ข้าว อาหาร ผลิตภัณฑ์ไม้ เครื่องแต่งกาย และยางพารา
5. การศึกษาวัฏจักรการส่งออกรายสินค้าของไทย
สินค้าส่งออกที่อยู่ในช่วง expansion phase ได้แก่ ยางพารา น้ำมันสำเร็จรูป อัญมณีและเครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์เหล็ก แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ยาง

วารสาร สนค. www.tpsoc.moc.go.th

ปีที่ 7 ฉบับที่ 71 มิถุนายน 2560

Contents

03 Special Talk

การพัฒนาเศรษฐกิจตามกระแส
Green Economy

04 Special Report

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก
และการปรับตัวของภาคการเกษตรไทย

06 Special Report

การผลิตและการบริโภคเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

08 Economic Indicator

ภาพรวมเศรษฐกิจ

10 International Trade Focus

การค้าระหว่างประเทศของไทย : เมษายน 2560

11 Commodities & FX

สถานการณ์ราคาทองคำ ราคาน้ำมัน
อัตราแลกเปลี่ยน

และราคาสินค้าเกษตร : พฤษภาคม 2560

12 Global News

การพัฒนาเศรษฐกิจตามกระแส Green Economy

การพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการใช้ทรัพยากรจำนวนมากจนล้นเกินถึงการพัฒนาสังคม คุณภาพชีวิต และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ล้วนส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคม ปัญหาคุณภาพชีวิตที่ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต้องหันมาทบทวนรูปแบบและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคตผ่านเวทีการเจรจาระหว่างประเทศ ซึ่งในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2012 หรือ “Rio+20” ได้มีการเสนอแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และเศรษฐกิจสีเขียว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนกับการพัฒนาสังคม คุณภาพชีวิต และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป็น “เป้าหมาย” (Goal) ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย 3 มิติ คือ มิติทางเศรษฐกิจ มิติเชิงสังคมและมิติสิ่งแวดล้อม ส่วนเศรษฐกิจสีเขียวซึ่งเป็นระบบและกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงมิติทางสังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปนั้น เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเช่นกัน โดยได้บรรจุแนวคิดดังกล่าวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความตระหนักถึงประโยชน์และคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นกลยุทธ์การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Growth) หรือ เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันนำไปสู่สังคมและเศรษฐกิจสีเขียวที่มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยที่ผ่านมารัฐบาลไทยได้ดำเนินงานตามนโยบายเศรษฐกิจสีเขียวในหลายด้าน เช่น

(1) การปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสมดุลของระบบนิเวศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(2) การจัดทำร่าง พ.ร.บ. มาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ.... เพื่อกำหนดมาตรการทางภาษี ค่าธรรมเนียม และมาตรการอื่นๆ ที่ใช้ในการผลักดันให้ผู้ประกอบการที่ก่อมลพิษ ดำเนินมาตรการป้องกันและลดมลพิษจากกิจกรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน บำบัดและกำจัดของเสีย รวมถึงการแก้ไขความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม และเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมลดการก่อมลพิษ

(3) กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มุ่งเน้นการส่งเสริม และพัฒนาภาคอุตสาหกรรมให้เติบโต และพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยได้จัดทำโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) เพื่อส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมให้มีการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสู่การเป็น “อุตสาหกรรมสีเขียว” ทั้งนี้จะใช้เครื่องหมายสีเขียว GI Mark (Green Industry Mark) เป็นสัญลักษณ์รับรองระดับการพัฒนาด้วย

(4) จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555-2559 โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดดุลยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

(5) จัดทำนโยบายและแผนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555-2564) มุ่งสู่ “นวัตกรรมเขียว เพื่อสังคมที่มีคุณภาพและเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

ในส่วนของกระทรวงพาณิชย์ได้บรรจุแนวคิดนโยบายเศรษฐกิจสีเขียวไว้ในแผนยุทธศาสตร์กระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2559-2564 คือ เสริมสร้างขีดความสามารถให้ผู้ประกอบการและวิสาหกิจบนฐานขององค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และทุนวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคม และยกระดับประเทศเข้าสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่า โดยการใช้ นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการสร้างคุณค่าร่วมกับสังคม เน้นกลยุทธ์การส่งเสริมตลาดสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise/Social Business) โดยการผลักดันนโยบายที่เป็นรูปธรรมคือการสนับสนุนส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นการทำเกษตรที่อิงวิถีธรรมชาติ เน้นความปลอดภัย ความมั่นคงของคุณภาพชีวิต รวมถึงการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ อย่างไรก็ตาม เพื่อผลักดันแผนนโยบายเศรษฐกิจสีเขียวให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น กระทรวงพาณิชย์จึงควรเร่งสนับสนุน/ส่งเสริมให้เกิดการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยการสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของข้าราชการระดับกรมฯ ในการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว สนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรปรับระบบการเกษตรแบบอินทรีย์ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การใช้กลไกตลาดสนับสนุนให้เกิดตลาดของผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการบริโภคสีเขียว การใช้กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศแสวงองค์ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อยกระดับมาตรฐานและเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนติดตามมาตรการและนโยบาย การดำเนินงานเศรษฐกิจสีเขียวของประเทศต่างๆ อย่างใกล้ชิด เนื่องจากปัจจุบันหลายประเทศมีการใช้ประเด็นสิ่งแวดล้อมมาเป็นมาตรการกีดกันทางการค้า โดยเฉพาะสหภาพยุโรปที่ให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อม และการป้องกันปัญหาโลกร้อนเป็นอย่างมาก มีการกำหนดนโยบายพื้นฐานและแผนงาน (Action Plan) ออกมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันนโยบายด้านอื่นๆ สอดรับกับการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมและภาวะโลกร้อน อีกทั้งในการเจรจา FTA สหภาพยุโรปยังให้ความสำคัญกับประเด็นเศรษฐกิจสีเขียวอย่างมาก เช่นกัน โดยมีการทำความตกลง FTA ฉบับแรกที่ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green growth) กับสิงคโปร์ ซึ่งได้ลงนามเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2560 ที่ผ่านมา

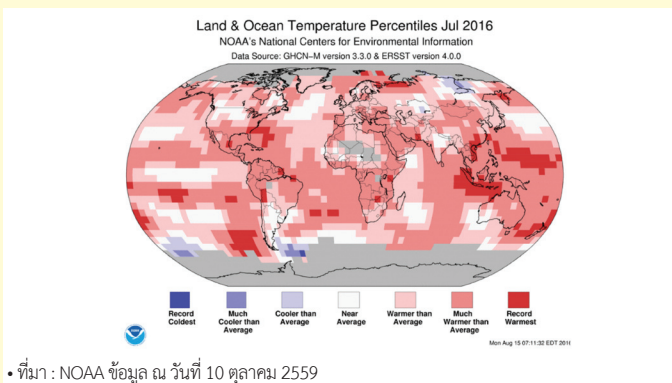
จะเห็นว่ากระแส Green Economy เริ่มเข้ามามีบทบาทกับการค้าระหว่างประเทศในปัจจุบัน และคาดว่าจะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต ดังนั้นทุกภาคส่วนควรมีความตระหนักและให้ความสนใจกับประเด็นดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งควรมีความเข้าใจแนวคิดและทิศทางของนโยบายทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถเตรียมความพร้อมในการรองรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นกับการค้าระหว่างประเทศไทยในอนาคตได้

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก และการปรับตัวของภาคการเกษตรไทย

■ ภาวะภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยขณะนี้ เป็นผลมาจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก (Climate Change) ซึ่งเป็นวิกฤตการณ์ทางสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากกิจกรรมของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดการเพิ่มของก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gases; GHG) ในชั้นบรรยากาศ และส่งผลให้อุณหภูมิของผิวโลกเพิ่มสูงขึ้น โดยผลที่ตามมาและเห็นได้ชัดในปัจจุบันคือสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน ไม่ว่าจะเป็นฤดูกาลเปลี่ยนแปลง ฝนไม่ตกตามฤดูกาล เกิดภาวะร้อนจัดแล้งจัด และฝนตกหนัก ซึ่งในช่วงปี 2558 - 2559 ที่ผ่านมามีปรากฏการณ์นี้ได้ส่งผลต่อพื้นที่การเกษตรของไทยและไทยมากกว่าภาคอื่นๆ เนื่องจากการทำเกษตรส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นหลัก ดังนั้นหากภาคการเกษตรไทยไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการรับมือนี้ จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ กระทบต่อรายได้และเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรไทยจำนวนมากตามมา

1. ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อภาคการเกษตร

หน่วยงาน National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) ได้รายงานว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อกระจายตัวไปทั่วโลก ครอบคลุมประเทศผู้ผลิตสินค้าเกษตรหลักอื่นๆ รวมถึงประเทศไทย

กระทรวงเกษตรของสหรัฐฯ (United States Department of Agriculture: USDA) คาดว่าผลของปรากฏการณ์ El Nino ที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2558 - 2559 จะส่งผลให้สินค้าเกษตรหลายอย่างเข้าสู่ภาวะขาดดุลเนื่องจากการมีผลผลิตที่ลดลงในประเทศที่เป็นแหล่งเพาะปลูกพืชสำคัญ เช่น ข้าว ข้าวโพด และน้ำตาล เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้สินค้าเหล่านี้มีผลผลิตแปรปรวน และมีราคาสูงขึ้น

ภาคการเกษตรมีความเชื่อมโยงกับปัญหา และได้กลายเป็นความท้าทายต่อภาคการเกษตรที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการเป็นผู้รับผลกระทบและผู้ก่อให้เกิดปัญหา ดังนี้

1.1 ผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารและผลผลิตภาคการเกษตร เกิดขึ้นในหลายด้าน ได้แก่ การเพิ่มขึ้นและความถี่ของการเกิดอุทกภัยและภัยแล้ง การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิและคลื่นความร้อน การเกิดและแพร่ระบาดของวัชพืชและโรคพืช เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพผลผลิตการเกษตร รวมทั้งไม่สามารถคาดการณ์ผลผลิตที่จะออกสู่ตลาดได้

1.2 การเป็นต้นเหตุปล่อยก๊าซเรือนกระจก อันเป็นสาเหตุของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่¹

1) **ภาคปศุสัตว์** (การหมักในระบบย่อยอาหารสัตว์ และการจัดการมูลสัตว์)

2) **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** โดยการนำที่ดินที่เคยเป็นป่าไม้หรือพื้นที่การเกษตรไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น เช่น ที่อยู่อาศัย พื้นที่เกษตร หรือการปรับเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูก ส่งผลให้มีพื้นที่ดูดซับก๊าซคาร์บอนลดลงและมีก๊าซเรือนกระจกมากขึ้น

3) **การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากแหล่งอื่น** เช่น การเผาไหม้ชีวมวล การใช้น้ำมันเพื่อปรับสภาพดินในพื้นที่เกษตร การใช้ปุ๋ยยูเรีย การใช้ไนตรัสเพื่อจัดการดิน มูลสัตว์และพื้นที่นาข้าว

1.3 การเป็นผู้ดูดซับก๊าซเรือนกระจก แม้ว่าภาคการเกษตรจะมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่ขณะเดียวกันภาคการเกษตรก็เป็นภาคที่มีศักยภาพในการดูดซับก๊าซเรือนกระจกเช่นกัน

ดังนั้น นโยบายด้านการค้าสินค้าเกษตรของประเทศต่างๆ ทั่วโลกจะต้องแสดงถึงความเชื่อมโยงกันระหว่างความมั่นคงทางด้านอาหารและการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปด้วยกัน

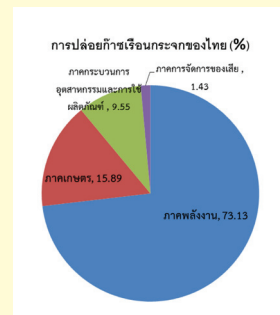
2. ผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตรไทยและมาตรการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคเกษตร

2.1 ผลกระทบต่อภาคการผลิตสินค้าเกษตร

ไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารสำคัญไปยังตลาดโลก ภาคการเกษตรของไทยมีสัดส่วนมูลค่าประมาณร้อยละ 8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศโดยมีแนวโน้มลดลง² แต่มีความเกี่ยวข้องกับจำนวนแรงงานในภาคการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 41.1 ของประชากรทั้งประเทศ³ สำหรับในช่วงที่ผ่านมาพบว่า ผลผลิตทางการเกษตรสำคัญของไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ ข้าว ลิ้นจี่ ยางพารา สัตว์น้ำ และปศุสัตว์ กล่าวคือ เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้นจะส่งผลให้การเจริญเติบโตช้าและออกผลผลิตได้ลดลง รวมถึงส่งผลกระทบต่อความสามารถในการขยายพันธุ์และมีภูมิคุ้มกันโรคลดลง เมื่อภูมิอากาศมีความแปรปรวนทำให้เกษตรกรไม่สามารถกำหนดวันเพาะปลูกได้เหมือนในอดีต การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิที่สูงขึ้นและลดลง ยังมีผลต่อการรอดและการขยายพันธุ์ของแมลงศัตรูพืช ส่งผลให้มีภาระระบาดของโรคและแมลง ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตรเป็นอย่างมาก ในขณะที่สัตว์น้ำจะได้รับผลกระทบจากอุณหภูมิที่เพิ่มขึ้น ทำให้การเจริญเติบโตลดลง และเพิ่มการแพร่ระบาดของโรคเพิ่มมากขึ้น⁴

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของไทยในปี 2555 มาจากภาคพลังงานมากที่สุด คิดเป็น 73.13% รองลงมาคือ ภาคเกษตร (รวมด้านปศุสัตว์ การใช้ประโยชน์จากที่ดิน และการปล่อยก๊าซจากแหล่งอื่น) คิดเป็น 15.89% ภาคกระบวนการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ คิดเป็น 9.55% และภาคการจัดการของเสีย คิดเป็น 1.43%⁵

ที่ผ่านมาได้มีแนวทางลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ได้แก่ ส่งเสริมการรณรงค์ที่เอกลบต่อซึ่งเพื่อลดการเผาต่อซึ่งการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นเพื่อเพิ่มพื้นที่ดูดซับก๊าซคาร์บอน และส่งเสริมลดการเผาพื้นที่เกษตรบนพื้นที่โล่ง โดยเฉพาะในภาคเหนือ การลดก๊าซเรือนกระจกในภาคการเกษตรต้องมีการวิเคราะห์วิจัยเชิงลึก โดยเฉพาะผลได้ผลเสียต่อเกษตรกร เนื่องจากการลดก๊าซมีเทนจากนาข้าวจะต้องมีการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการเพาะปลูกหรือการลดก๊าซมีเทนโดยลด

การปลูกในพื้นที่น้ำขัง ด้านปศุสัตว์ก็ต้องปรับเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์และการดูแล เพื่อไม่ให้เกิดก๊าซจากการหมักในระบบย่อยอาหารสัตว์ และการจัดการมูลสัตว์ เป็นต้น⁶

2.2 ผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตร

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ส่งผลกระทบต่อการค้าสินค้าต่างๆ ทั่วโลก รวมถึงสินค้าเกษตรของไทยเช่นกัน ซึ่งผลจากการเปิดเสรีทางการค้าผ่านกระบวนการเจรจาเขตการค้าเสรี ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องลด เลิกภาษีนำเข้าสินค้ามากขึ้น ส่งผลให้ประเทศต่างๆ พยายามใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี (Non-Tariff Barriers: NTB) ในรูปแบบต่างๆ รวมถึงข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อปกป้องผู้ผลิตภายในประเทศมากยิ่งขึ้น โดยประเทศผู้นำเข้าอาจใช้มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นข้อกีดกันทางการค้า เช่น การนำเรื่องปัญหาโลกร้อน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เป็นข้อกำหนดในการห้ามนำเข้าสินค้า การให้มีมาตรการควบคุมคุณภาพการผลิตในโรงงาน โดยกำหนดมาตรฐานกระบวนการควบคุมตรวจสอบการผลิต รวมถึงต้องแสดงรายละเอียดเรื่องการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฉลากสินค้า เป็นต้น โดยกำหนดให้มีการติดฉลากสินค้าที่ลดการก่อให้เกิดก๊าซคาร์บอน ที่เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดก๊าซเรือนกระจกและปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในไทยมี 2 ประเภท คือ (1) ฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (carbon footprint label) แสดงปริมาณก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดที่ปล่อยออกจากวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ และ (2) ฉลากลดคาร์บอน (carbon reduction label) แสดงเฉพาะระดับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่มาจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้บริโภคประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ร่วมกับราคาและคุณภาพของสินค้า อันกระตุ้นผู้บริโภคให้สนใจและมาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สำหรับสินค้าอาหารไทย ปัจจุบันผู้ประกอบการได้มีการขอรับรองและนำฉลากทั้ง 2 ประเภทมาติดบนบรรจุภัณฑ์ โดยผู้ผลิตสินค้าอาหารได้ขึ้นทะเบียนจำนวน 47 รายการ (จากจำนวน 213 บริษัทของทุกกลุ่มสินค้า) ประกอบด้วย เบียร์ แป้งมันสำปะหลัง อาหารทะเลแช่แข็ง น้ำมันพริก/ปาล์ม เป็นต้น ดังตัวอย่างตามภาพ

3. แนวทางภาครัฐต่อการปรับตัวของภาคการเกษตรไทย

ภาคเกษตรกรรมของไทยโดยมากเป็นการทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมและอาศัยความรู้ภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมา รวมทั้งมีการพึ่งพิงธรรมชาติอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรรายย่อยและชาวประมงชายฝั่งพื้นที่ซึ่งมีวิถีการผลิตที่เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ดังนั้น ภาคเกษตรจึงจำเป็นต้องเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรมบนพื้นฐานทรัพยากรและสภาพที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ซึ่งการวางแผนที่ดีและสอดคล้องต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากจะช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านภาคเกษตรของไทยไปสู่เกษตรกรรมแบบยั่งยืนแล้ว ยังจะ

ทำให้ไทยสามารถสร้างรายได้เปรียบในการผลิตสินค้าเกษตรได้ นอกจากนี้ การกำหนดนโยบายการค้าสินค้าเกษตรของไทย จะต้องรักษาสมาคมระหว่างการผลิตอาหาร การยกระดับรายได้ของเกษตรกร และลดผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปพร้อมกันด้วย จึงขอเสนอแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐ ดังนี้

3.1 สร้างความเชื่อมโยงที่ชัดเจนระหว่างเป้าหมายการมีอาหารเพียงพอ (สำหรับการบริโภคและการค้า) เกษตรกรมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดี (สามารถปรับตัวทำการเกษตรได้ในภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในปัจจุบัน) และสามารถลดก๊าซเรือนกระจกอันเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

3.2 การเตรียมความพร้อมของข้อมูลสำหรับการวางแผนการผลิตของเกษตรกรและการกำหนดนโยบายของภาครัฐ โดยปัจจุบัน ภาครัฐได้เริ่มให้ความสำคัญและจัดทำแผนการดำเนินงานตามแนวทางการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแล้ว ดังนั้น ควรขยายแผนการดำเนินงานนี้ไปสู่ผู้ประกอบการและเกษตรกร เพื่อให้ผู้ประกอบการและเกษตรกรได้เข้ามามีบทบาทในการเป็นส่วนสำคัญเพื่อลดปัญหานี้

3.3 การสร้างแรงจูงใจให้ปรับระบบการผลิตและการตลาดในด้านการผลิต ได้แก่ การสนับสนุนให้ทำเกษตรปลอดภัย ลดการใช้ปุ๋ยเคมี หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การปรับระบบการจัดการน้ำและของเสีย รวมถึงการใช้พลังงานทดแทนในภาคการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ในส่วนด้านการตลาด ภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญต่อการผลิตสินค้าที่มีฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์

4. บทบาทของกระทรวงพาณิชย์ต่อการกำหนดนโยบายการค้าสินค้าเกษตรเพื่อรับมือต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.1 ส่งเสริมการผลิตสินค้าโดยใช้ความต้องการของตลาดนำการผลิต โดยการให้ความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรต่อทิศทางและแนวโน้มการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เตรียมความพร้อมเกษตรกรไทยต่อการค้าระหว่างประเทศที่กำหนดเงื่อนไขประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมมากำหนดการนำเข้าสินค้า กระทั่งการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรปรับการผลิตเพื่อไม่ให้เป็นสาเหตุของการเกิดภาวะเรือนกระจกหรือปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งหากเกษตรกรไทยสามารถปรับตัวให้ทันต่อข้อกำหนดเหล่านี้ ก็จะมีขีดความสามารถในการแข่งขันและลดการสูญเสียโอกาสทางการค้าในตลาดโลกได้

4.2 สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าไทย โดยการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้มีการพัฒนาสินค้านวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับสินค้าเกษตร ที่สามารถลดการผลิตภาคเกษตรที่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกหรือสินค้าที่กระบวนการผลิตมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกปริมาณน้อยลง

4.3 กระทรวงพาณิชย์ควรร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์เชิงรุกต่อเกษตรกร ในการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการทำเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องเลือกใช้ช่องทางประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในระดับชุมชนที่เป็นเกษตรกรรายย่อยอย่างแท้จริง เช่น หอกระจายข่าวหมู่บ้าน วัด โรงเรียน เป็นต้น ซึ่งเป็นช่องทางที่เข้าถึงเกษตรกรรายย่อยได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.4 ส่งเสริมให้ผู้ผลิตตระหนักถึงความสำคัญในการผลิตและทำการค้าที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ช่วยลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งส่งเสริมผู้ประกอบการในการให้ข้อมูลการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฉลากผลิตภัณฑ์

4.5 สร้างเสริมบทบาทผู้บริโภค โดยให้มีความตระหนักต่อปัญหาและหันมาสนับสนุนสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น ซึ่งหากกระแสผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ย่อมจะทำให้เกษตรกรและผู้ผลิตปรับเปลี่ยนการผลิตตามกระแสผู้บริโภคในที่สุด

⁴ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ ⁵ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)

⁶ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การผลิตและการบริโภคเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

■ หลายประเทศหันมาให้ความสำคัญกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ด้วยปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและต้นทุนทางเศรษฐกิจ เนื่องจากปัญหาที่เพิ่มสูงขึ้นส่วนใหญ่มาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ชุมชนเมือง และจากการกระทำของมนุษย์ ปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่ทุกคนกำลังได้รับผลกระทบ เช่น ภาวะโลกร้อน (Global Warming) หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจและห่วงโซ่การผลิตภายในประเทศ ท่ามกลางปัญหาที่รุมเร้ามากมายหลายภาคส่วนเริ่มถามหาความรับผิดชอบจากภาคธุรกิจ ในฐานะผู้ก่อปัญหา รวมถึงข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทวีความเข้มข้นขึ้นมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต ยิ่งไปกว่านั้นประเด็นเหล่านี้จึงเป็นความท้าทายที่ภาคธุรกิจจำเป็นต้องก้าวผ่านเพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจ ดังนั้นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ขององค์การสหประชาชาติที่ทั่วโลกยึดถือเป็นหลักการร่วมกัน คือ เป้าหมายที่ 12 แผนการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน (Responsible Consumption and Production) ซึ่งสะท้อนว่าเราไม่สามารถให้ภาคธุรกิจเป็นจำเลยต่อปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้เพียงฝ่ายเดียว การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องเดินหน้าควบคู่กันไป จึงจำเป็นต้องขับเคลื่อนพลวัตทั้งสองเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

(Sustainable Development Goals-SDGs)

ที่มา : <http://eu-refresh.org/sites/default/files/globalgoals.jpg>

ทำไมภาคธุรกิจจึงต้องสนใจเรื่องความยั่งยืน

ภาคธุรกิจต้องยอมรับว่าปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในส่วนของผลกระทบทางตรง คือ การสร้างความเสียหายต่อพื้นที่การผลิต (โรงงาน, คลังเก็บสินค้า) ซึ่งความเสียหายมิได้จำกัดอยู่เพียงแค่นั้น แต่ยังคงครอบคลุมถึงการได้มาซึ่งวัตถุดิบต่างๆ ซึ่งสามารถสืบทอดไปได้ถึงการจัดหาวัตถุดิบที่เกี่ยวข้องกับการการทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น โรงงานผลิตอาหารสัตว์ที่ซื้อข้าวโพดที่ได้มาจากการเพาะปลูกข้าวโพดในพื้นที่ที่ผ่านการถางทำลายป่า หรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อแรงงาน เช่น การใช้แรงงานทาสและความไม่เป็นธรรมในการกระจายผลประโยชน์ รวมถึงผลกระทบทางอ้อมที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้บริโภคตระหนักถึงปัญหา เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดภาวะสภาพอากาศโลกแปรปรวน การผลักดันเพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมาทำให้เกิดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจ 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่

1) **กระแสรัศมีโลก** เป็นกระแสที่ได้รับความนิยมอย่างมากในกลุ่มผู้บริโภค และมีแนวโน้มที่กระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะมีเพิ่มมากขึ้นในอนาคต จากการรณรงค์

และปลูกฝังจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จนทำให้การคำนึงถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมกลายเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ผ่านมามีประเทศต่างๆ ได้มีการกำหนดมาตรฐานสินค้าที่ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ฉลากเขียว ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 (ประเทศไทย) EU Energy Labeling, EU Flower (สหภาพยุโรป) เป็นต้น แม้ว่ามาตรฐานดังกล่าวจะเป็นเพียงมาตรฐานโดยสมัครใจ ไม่ได้เป็นกฎระเบียบข้อบังคับสำหรับภาคธุรกิจ แต่ถ้าหากผู้ประกอบการไม่ปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้า หรือกระบวนการผลิตที่คำนึงถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับมาตรฐานสินค้าทางด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ อาจทำให้สินค้าเหล่านั้นไม่สามารถที่จะดึงดูดลูกค้า เมื่อเทียบกับธุรกิจที่มีการปรับตัวตามกระแสรัศมีโลกของกลุ่มผู้บริโภค

ตัวอย่างฉลากสิ่งแวดล้อมทั้งในและต่างประเทศ

2) **กฎระเบียบและมาตรการทางการค้า** ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของประเทศคู่ค้าต่างๆ โดยเฉพาะในสหภาพยุโรป (EU) ที่ผลักดันให้การผลิตและการบริโภคในประเทศเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ แนวโน้มของการใช้มาตรการทางการค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างเข้มงวดมากขึ้น และเริ่มเป็นประเด็นที่ประเทศต่างๆ ในสังคมโลกให้ความสำคัญ และอาจนำเอาประเด็นนี้มาเป็นข้อกีดกันทางการค้าได้ (ตาราง)

จากปัจจัยดังกล่าวทำให้ภาคธุรกิจเล็งเห็นว่าภัยคุกคามทางสังคมและสิ่งแวดล้อมสามารถสร้างความเสี่ยงให้กับธุรกิจได้อย่างมหาศาลในอนาคตหากยังไม่มี การปรับตัวเพื่อรับมือกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ปัจจุบันภาคธุรกิจเริ่มปรับตัวมากขึ้น เช่น การปรับปรุงวิธีปฏิบัติของภาคธุรกิจสะท้อนว่าการผลิตได้ต้นตัวต่อความยั่งยืนและการรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น กรณีของบริษัท Starbucks ได้พัฒนาห่วงโซ่การผลิตกาแฟอย่างยั่งยืน ส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยปลูกกาแฟได้ร่มไม้ใหญ่ (shade-grown-coffee) โดยไม่ต้องถางเปิดพื้นที่เหมือนแปลงปลูกพืชเชิงเดี่ยวแบบเดิม จนพัฒนามาเป็นมาตรฐาน C.A.F.E (the Coffee and Farmer Equity Practices) ในการคัดเลือกคู่ค้าและรับซื้อเมล็ดกาแฟในราคาสูงกว่าทั่วไป ปัจจุบันนอกจากบริษัทจะสามารถจำกัดความเสี่ยงด้านอุปทานได้แล้ว ยังมีส่วนส่งเสริมการอนุรักษ์ระบบนิเวศอีกด้วย

ผู้บริโภคกับผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

หากมองให้ลึกซึ้งไปจะเห็นว่าปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นนั้น มิได้มาจากกระทำของภาคธุรกิจเท่านั้น แต่เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของทุกฝ่าย จึงไม่สามารถที่จะผลักให้เป็นความผิดของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ (ผู้ผลิตและผู้บริโภค) ต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อและเดินหน้าควบคู่ในการช่วยกันแก้ไขปัญหา การพัฒนาการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนจะไม่ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของสังคมและสิ่งแวดล้อม ต้องเริ่มจากการรับรู้ว่าการบริโภคมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาต่างๆ อย่างไร เนื่องจากการผลิตสินค้าในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตมาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ทุกคนจึงต่างก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พฤติกรรมผู้บริโภคของคนจากที่หนึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ

ตัวอย่างมาตรการทางการค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

ประเทศ	มาตรการและกฎระเบียบ	รายละเอียด
สหภาพยุโรป	ระเบียบว่าด้วยการจัดการเศษซากเหลือทิ้งจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (WEEE)	กำหนดให้ผู้ผลิตเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับซากผลิตภัณฑ์ที่ใช้การดำเนินการให้มีการคืนสภาพ หรือนำกลับไปใช้ใหม่
	ระเบียบบรรจุภัณฑ์และขยะบรรจุภัณฑ์ (PPWD)	กำหนดข้อบังคับในการออกแบบ และคัดเลือกวัสดุเพื่อลดการใช้วัสดุ สารเคมี สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ลดการใช้โลหะหนักในการผลิต รวมทั้ง กำหนดให้ผู้ผลิตรับผิดชอบในการกำจัดซากขยะบรรจุภัณฑ์
	ระบบควบคุมการค้าสิทธิการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ETS)	ควบคุมการปล่อยก๊าซของโรงงานในอุตสาหกรรมหนักที่ใช้พลังงานมาก เช่น โรงงานผลิตไฟฟ้า โรงกลั่นน้ำมัน โรงถลุงเหล็ก โรงงานผลิตซีเมนต์ แก้ว อีฐ เซรามิก กระจก (โดยการกำหนดเพดานในการปล่อยก๊าซ และมีระบบให้เอกชนสามารถซื้อขายส่วนต่างก๊าซที่โรงงานปล่อยออกมา) ล่าสุดเมื่อ ม.ค.2555 มีการประกาศเพิ่มให้อุตสาหกรรมการบิน ซึ่งรวมถึง เครื่องบินที่เข้าออกกลุ่มประเทศ EU จะต้องเข้าสู่ระบบ ETS
	มาตรการคาร์บอนฟุตพริ้นท์ และฉลากลดคาร์บอน	ระเบียบว่าด้วยการแสดงข้อมูลปริมาณรวมของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกมาจากผลิตภัณฑ์หรือบริการ ตลอดทั้งวัฏจักรชีวิตของสินค้า แม้ว่าปัจจุบัน มาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการโดยสมัครใจ แต่มีบางประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศสที่ได้เริ่มมีการระบุให้ผู้ผลิตเปิดเผยข้อมูลคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของสินค้าไว้ในกฎระเบียบและแผน ยุทธศาสตร์ของประเทศ

ที่มา : ศูนย์วิจัยกสิกรไทย

กระทบต่อคนอื่นที่หนึ่ง เช่น โรงงานผลิตอาหารสัตว์ ซึ่งต้องใช้ข้าวโพดเป็นวัตถุดิบที่ได้มาจากแหล่งปลูกจากข้าวโพดบนภูเขาที่ต้องทำการถางป่าเพื่อใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูก หรือการบริโภคอาหารทะเลที่จับโดยแรงงานทาสบนเรือประมง (แรงงานผิดกฎหมาย) หรือสินค้าทุกอย่างต้องบรรจุอยู่ในถุงพลาสติกหรือภาชนะพลาสติกที่ใช้เวลาในการย่อยสลายร้อยปี จนกลายเป็นขยะสร้างมลพิษให้มนุษย์โลก ด้วยเหตุนี้ การบรรลุเป้าหมายที่ 12 การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนได้นั้นมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ตลอดช่วงอายุ ตั้งแต่การจัดการห่วงโซ่อุปทานของการผลิตไปจนถึงพฤติกรรมผู้บริโภคและการจัดการของเสียหลังการบริโภคอีกด้วย

การส่งเสริมการบริโภคอย่างยั่งยืน

การตระหนักรู้ของผู้บริโภคความีส่วนในการสร้างผลกระทบและมีส่วนในการกำหนดทิศทางของตลาดได้คือจุดเริ่มต้นสำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลง หากผู้บริโภคทราบความเกี่ยวข้องของการผลิตสินค้าตลอดห่วงโซ่อุปทานก็คงปฏิเสธความรับผิดชอบต่อผลกระทบจากการใช้สินค้าต่างๆ ไม่ได้ ต้องมีส่วนในการแสดงความรับผิดชอบ และสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยการบริโภคอย่างมีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคอย่างยั่งยืน การบริโภคสีเขียว และการบริโภคที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เริ่มได้รับการกล่าวถึงมากขึ้น พฤติกรรมการเลือกซื้อเลือกใช้นั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจส่วนตัว แต่คำนึงถึงปัญหาที่จะตามมาเพิ่มขึ้น การส่งเสริมให้ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประกอบด้วยสิ่งจำเป็นอย่างน้อย 3 ด้าน อันเป็น

รากฐานที่สำคัญต่อการส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน ได้แก่ 1) ทักษะคิดทางบวกต่อการเป็นผู้บริโภคที่รับผิดชอบ การสร้างหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ขึ้นอยู่กับคนกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในระบบการผลิตและบริโภค (consumption and production system) ไม่ใช่เพียงแค่ผู้บริโภคเท่านั้น 2) ผู้อำนวยความสะดวก เกิดบรรยากาศที่จะส่งเสริมพฤติกรรมกรบริโภคอย่างรับผิดชอบ ผ่านการสร้างแรงจูงใจให้เปลี่ยนพฤติกรรมพร้อมสร้างอุปสรรคไปบนท่อนพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ และ 3) โครงสร้างที่เกื้อหนุน ถ้าปัจจัยทั้ง 3 ประสานงานกันอย่างดี จะทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิต (lifestyle) แบบยั่งยืนเป็นทางเลือกที่ง่ายและสะดวกสบายที่สุดสำหรับผู้บริโภค

ภาครัฐกับการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายในการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แนวคิดตลอดวัฏจักรชีวิต ภายใต้เป้าหมายที่ 12 แผนการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน (Responsible Consumption and Production) เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ โดยได้บรรจุแนวคิดดังกล่าวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เน้นในเรื่องของการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง **แนวคิดตลอดวัฏจักรชีวิต** ประกอบด้วย (1) ส่งเสริมการผลิตและการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้มาตรการทางการเงินและการคลัง เพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานการผลิตและใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (2) ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีที่สะอาด (3) พัฒนาการจัดระบบข้อมูลและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล (4) สนับสนุนการออกแบบระบบการผลิตและสร้างนวัตกรรมของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ พลาสติกชีวภาพ สนับสนุนแนวทางการจัดการเชิงรุก เพื่อลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมเฉพาะกลุ่มตลอดห่วงโซ่อุปทาน (5) ส่งเสริมการลดก๊าซเรือนกระจกตลอดกระบวนการผลิต (6) ส่งเสริมให้มีการจัดทำบัญชีผลกระทบสิ่งแวดล้อมรายสินค้า สนับสนุนการออกฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (7) ส่งเสริมสินค้าฉลากเขียว และฉลากสิ่งแวดล้อมอื่นๆ พัฒนาฐานข้อมูลการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ของภาคการผลิตและภาคการขนส่ง เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานฟุตพริ้นท์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและปล่อยคาร์บอนต่ำ จะเห็นว่าปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทุกฝ่ายหันมาให้ความสนใจมากขึ้น เพราะผลกระทบของปัญหานั้นส่งผลในวงกว้าง ทั้ง**ภาครัฐ**ก็เองในฐานะผู้ผลิตที่ต้องเผชิญกับการบริโภคที่เปลี่ยนไปใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมถึงกฎระเบียบและมาตรการทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเข้มงวดมากขึ้น หากยังคงผลิตสินค้าที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หรือไม่ทำตามกฎระเบียบทางการค้าสากลก็จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของธุรกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ **ผู้บริโภค**ต้องมีความตระหนักรู้ถึงความรับผิดชอบต่อตนในการเลือกซื้อเลือกบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบริโภคให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ในขณะที่**ภาครัฐ**ก็ต้องมีส่วนในการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจมีความสะดวกในการดำเนินธุรกิจการค้า และมีมาตรการจูงใจสำหรับธุรกิจที่ผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การลดหย่อนภาษีสำหรับการผลิตสินค้าที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าได้ง่ายในราคาที่ไม่แพง (ทำให้ทางเลือกที่ยั่งยืนเป็นทางเลือกที่ง่ายและสะดวก) หากทุกฝ่ายร่วมมือกันรับผิดชอบต่อปัญหาตามบทบาทหน้าที่ของตนเองแล้ว เชื่อว่าจะสามารถพัฒนาการผลิตและการบริโภคแบบยั่งยืนให้เกิดขึ้นได้ในอนาคตอย่างแน่นอน 📌

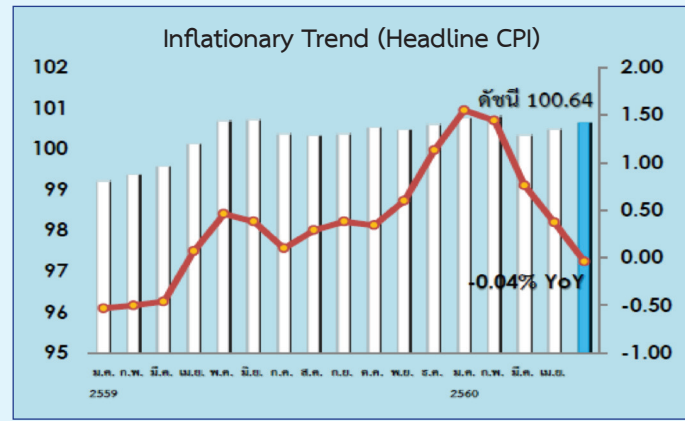
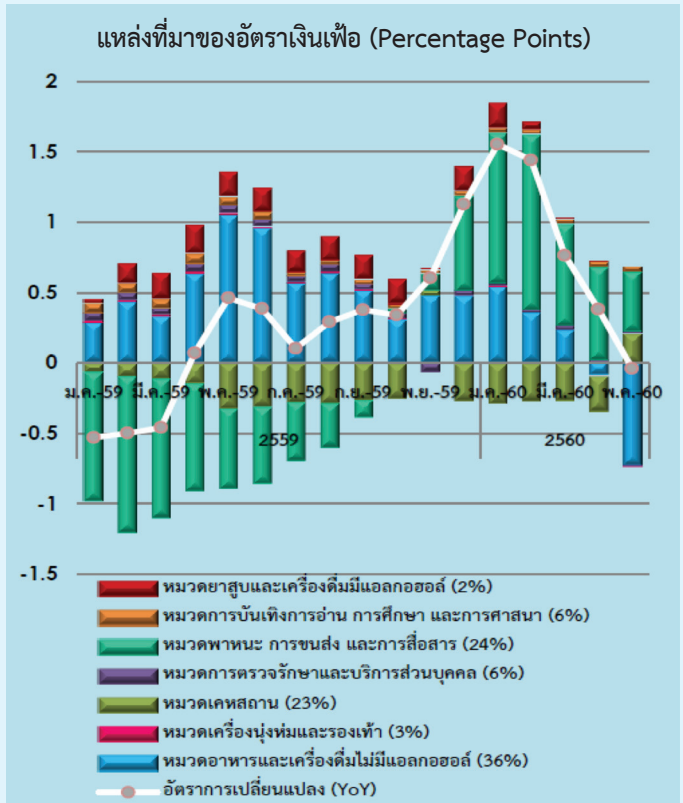

ภาพรวมเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจไทยได้รับแรงสนับสนุนจากอุปสงค์ในประเทศและอุปสงค์ต่างประเทศ สะท้อนจากการบริโภคภาคเอกชนที่ขยายตัวได้ดีต่อเนื่อง ผลจากรายได้ภาคการเกษตรและรายได้จากการส่งออกขยายตัวต่อเนื่องตามการฟื้นตัวของราคาสินค้าเกษตรในตลาดโลกและเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า อีกทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยยังคงขยายตัวได้ดี การลงทุนมีสัญญาณปรับตัวดีขึ้นในหมวดเครื่องมือเครื่องจักรแม้ว่าภาคการก่อสร้างยังคงทรงตัว **ในส่วนของอุปทาน**นั้น ภาคการเกษตรขยายตัวได้ดีตามทิศทางราคาสินค้าเกษตร แม้ว่าการผลิตภาคอุตสาหกรรมหดตัวเล็กน้อยจากภาวะซบเซาของตลาดส่งออกในบางสาขา **โดยสรุปแล้ว** เศรษฐกิจไทยยังมีเสถียรภาพในเกณฑ์ดี มีความมั่นคงและสามารถในการรองรับความเสี่ยงจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลกได้ดี สะท้อนจากอัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงานและสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ที่อยู่ในระดับต่ำขณะที่ทุนสำรองระหว่างประเทศยังคงอยู่ในระดับสูง

ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจที่สำคัญ

ดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI)

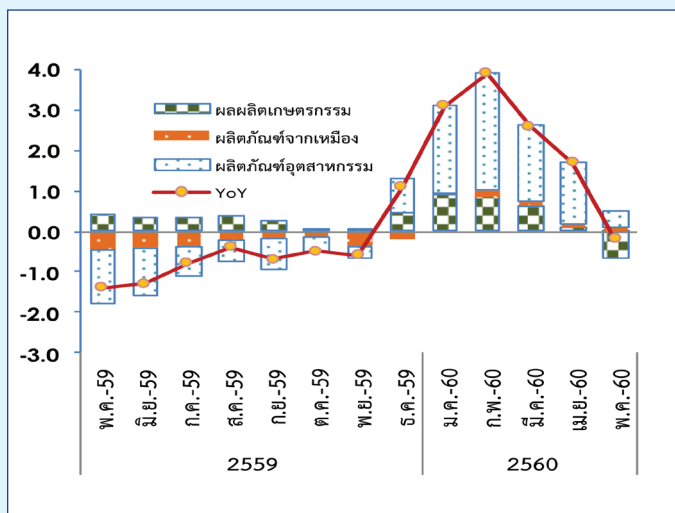
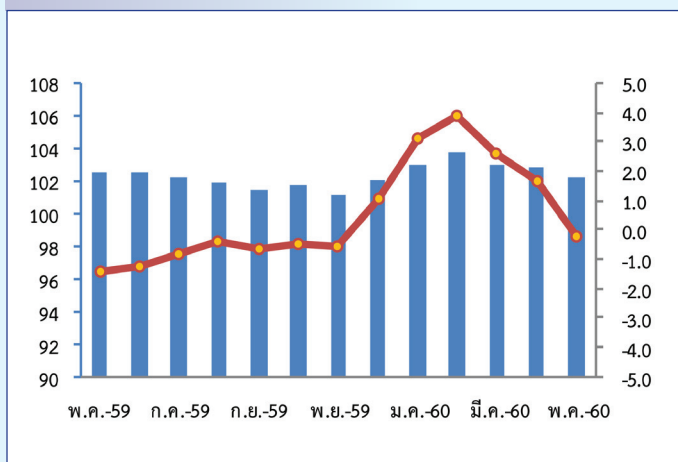
คาดการณ์อัตราเงินเฟ้อปี 2560 (ณ เม.ย. 2560)

อัตราเงินเฟ้อทั่วไป	1.5 - 2.2 (YoY)
GDP ¹	3.0 - 4.0 (YoY)
Exchange Rate ¹	35.5 - 37.5 Baht/USD
Dubai Oil ¹	50 - 60 USD/Barrel

อัตราเงินเฟ้อทั่วไป เดือนพฤษภาคมปี 2560 เทียบเดือนพฤษภาคม 2559 เท่ากับร้อยละ -0.04 จากสินค้ากลุ่มอาหารสดเป็นหลัก ซึ่งยังคงได้รับผลกระทบฐานสูงจากภาวะภัยแล้งในปีก่อน โดยเฉพาะ ผักสด และเนื้อสัตว์ แม้ว่าสถานการณ์อุปทานส่วนเกินไข่ไก่ และเนื้อสุกรเริ่มคลี่คลายลง อย่างไรก็ตาม ราคาสินค้ากลุ่มพลังงาน อาทิ น้ำมันเชื้อเพลิง ก๊าซหุงต้ม ค่ากระแสไฟฟ้า ยังมีแนวโน้มสูงขึ้นตามภาวะตลาดโลก ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์ ประเมินว่าอัตราเงินเฟ้อปี 2560 ยังคงขยายตัวในระดับที่มีเสถียรภาพ และมีช่วงประมาณการร้อยละ 1.5 - 2.2 ระดับราคาสินค้าและบริการ ในเดือนพฤษภาคม 2560 สูงขึ้นร้อยละ 0.15 จากเดือนก่อนหน้า ผลจากอาหารสด (ผักสด เนื้อสัตว์ และผลไม้) ค่ากระแสไฟฟ้า และค่าการศึกษา - ค่าเล่าเรียน โดยมีภาวะความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าสำคัญ ดังนี้

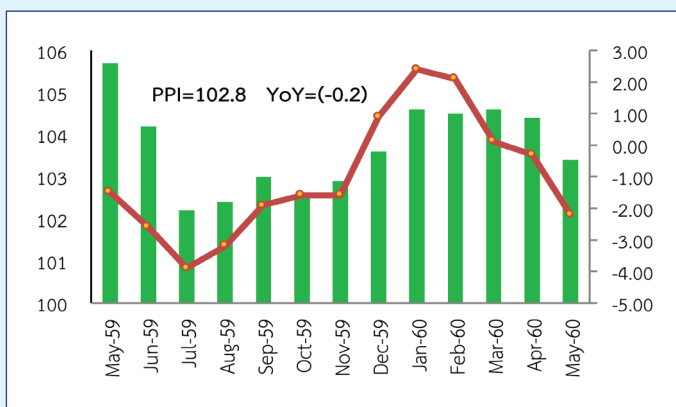
- ผักสด ราคาสูงขึ้นร้อยละ 3.31 อาทิ มะนาว ผักชี มะเขือเทศ ผักกาดขาว ผักคะน้า เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดน้อยกว่าสภาพอากาศร้อนในช่วงต้นเดือน
- เนื้อสุกร ราคาสูงขึ้นร้อยละ 2.01 เนื่องจากสภาพอากาศร้อนเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของสุกร
- ผลไม้สด ราคาสูงขึ้นร้อยละ 1.42 อาทิ ทูเรียน เงาะ มังคุด ซึ่งเป็นช่วงต้นฤดูกาลผลิตที่เริ่มทยอยเข้าสู่ตลาด
- ค่ากระแสไฟฟ้า จากการปรับอัตราค่าไฟฟ้าผันแปร (Ft) ประจำเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2560 สูงขึ้น 12.52 สตางค์ต่อหน่วย ส่งผลให้ราคาสูงขึ้นร้อยละ 3.85
- ค่าการศึกษา - ค่าเล่าเรียน จากการเปิดภาคการศึกษาใหม่ปี 2560 ราคาสูงขึ้นร้อยละ 0.36
- น้ำมันเชื้อเพลิง ราคาลดลงร้อยละ 1.67 สำหรับราคาน้ำมันเชื้อเพลิงขายปลีกในประเทศ (แก๊สโซฮอล์ 91 95 E20 น้ำมันเบนซิน 95 น้ำมันดีเซล และ LPG) โดยมีการปรับลดลง

ดัชนีราคาผู้ผลิต (PPI)

ดัชนีราคาผู้ผลิตของประเทศ แบ่งตามกิจกรรมการผลิต (CPA : Classification of Products by Activity) เดือนพฤษภาคม 2560 (ปี2553 = 100) เท่ากับ 102.8 เทียบกับเดือนพฤษภาคม 2559 ปรับตัวลดลงร้อยละ 0.2 สาเหตุจากการลดลงของดัชนีราคาหมวดผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม ร้อยละ 5.9 จากกลุ่มสินค้าผลผลิตการเกษตร และกลุ่มสัตว์มีชีวิตและผลิตภัณฑ์ หมวดผลิตภัณฑ์จากเหมือง สูงขึ้นร้อยละ 3.0 จากการสูงขึ้นของราคาสินค้ากลุ่มเหล็กในดี ปีโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ แร่โลหะและแร่อื่นๆ และหมวดผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สูงขึ้นร้อยละ 0.5 จากกลุ่มสินค้าสำคัญ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ยาง และพลาสติก เยื่อกระดาษ ผลิตภัณฑ์กระดาษและสิ่งพิมพ์

ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้าง (CMI)

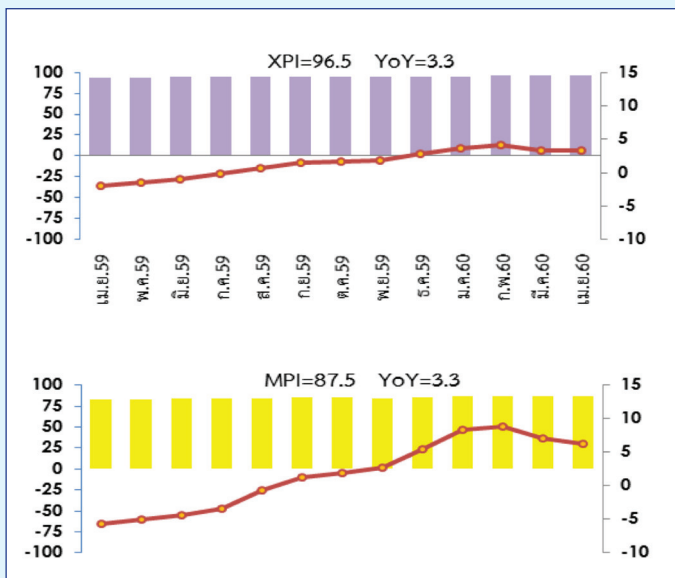
ดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างเดือนพฤษภาคม 2560 เทียบกับเดือนพฤษภาคม 2559 เท่ากับ 103.4 ลดลงร้อยละ 2.2 สาเหตุจากสินค้าหมวดซีเมนต์ ลดลงร้อยละ 6.2 หมวดเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก ลดลงร้อยละ 7.3 หมวดอุปกรณ์ไฟฟ้า และประปา ลดลงร้อยละ 0.8 และหมวดวัสดุก่อสร้างอื่นๆ ลดลงร้อยละ 1.1

เมื่อเทียบกับเดือนเมษายน 2560 ดัชนีราคาตกลงร้อยละ 1.0 เป็นผลจากสินค้าหมวดเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก ลดลงร้อยละ 3.8 (เหล็กเส้นกลม ผิวเรียบ-ข้ออ้อย เหล็กตัวซี เหล็กฉาก เหล็กทรงน้ำ ท่อเหล็กเคลือบสังกะสี ท่อเหล็กดำ) หมวดอุปกรณ์ไฟฟ้าและประปา ลดลงร้อยละ 1.8 (ท่อพีวีซีสายไฟฟ้า) ตามราคาวัตถุดิบ ได้แก่ เม็ดพลาสติกและทองแดง หมวดวัสดุก่อสร้างอื่นๆ ลดลงร้อยละ 0.7 (ยางมะตอย) ตามราคาน้ำมันที่ลดลง หมวดสินค้าที่ดัชนีราคาปรับสูงขึ้น ได้แก่ หมวดไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ สูงขึ้นร้อยละ 0.1 (ไม้คาน ไม้โครงคร่าว) เป็นผลจากราคานำเข้าไม้และค่าจ้างแรงงานปรับสูงขึ้น หมวดผลิตภัณฑ์คอนกรีต สูงขึ้นร้อยละ 1.4 (ท่อระบายน้ำคอนกรีต) มีความต้องการใช้ในโครงการภาครัฐเพื่อปรับปรุงระบบระบายน้ำ แต่ปริมาณมีไม่เพียงพอ เนื่องจากสภาพอากาศไม่เอื้อต่อการผลิต สำหรับหมวดซีเมนต์ หมวดกระเบื้อง หมวดวัสดุก่อสร้าง และหมวดสุขภัณฑ์ ดัชนีราคาไม่เปลี่ยนแปลง

ดัชนีราคาส่งออก-นำเข้า (XPI-MPI)

ดัชนีราคาส่งออก เดือนเมษายน 2560 เทียบกับเดือนเมษายน 2559 สูงขึ้นร้อยละ 3.3 เป็นการปรับตัวสูงขึ้นทุกหมวดสินค้า โดยสินค้าสำคัญที่ราคาสูงขึ้น ได้แก่ ยางพารา น้ำตาลทราย อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ทองคำ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ เม็ดพลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง และน้ำมันสำเร็จรูป เป็นต้น เนื่องจากสถานการณ์เศรษฐกิจและการค้าโลกปรับตัวดีขึ้น ส่งผลให้มีความต้องการสินค้าจากตลาดต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

ดัชนีราคานำเข้า เดือนเมษายน 2560 เทียบกับเดือนเมษายน 2559 ปรับสูงขึ้นร้อยละ 6.2 โดยเป็นการปรับสูงขึ้นทุกหมวดสินค้า ได้แก่ หมวดสินค้าเชื้อเพลิง หมวดสินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป หมวดสินค้าทุน หมวดยานพาหนะ และอุปกรณ์การขนส่ง และหมวดสินค้าอุปโภคบริโภค ทั้งนี้ ราคาสินค้านำเข้าสำคัญที่ปรับสูงขึ้น อาทิ น้ำมันดิบ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เนื่องจากปัญหาอุปทานส่วนเกินในตลาดโลกเริ่มคลี่คลาย

การค้าระหว่างประเทศของไทย : เมษายน 2560

การส่งออก

ภาพรวมการส่งออกไทยเดือนเมษายน 2560 ยังคงขยายตัวระดับสูงต่อเนื่องจากไตรมาส 1 ที่ร้อยละ 8.5 หรือคิดเป็นมูลค่า 16,864.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก โดยการส่งออกขยายตัวในเกือบทุกตลาด (ยกเว้นสหภาพยุโรปและตะวันออกกลาง) และในทุกกลุ่มสินค้าสะท้อนถึงศักยภาพในการแข่งขันและความสามารถในการปรับตัวตามสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่เริ่มปรับตัวดีขึ้น ในขณะที่กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมกลับมาขยายตัวต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 2 โดยเฉพาะ ผลิตภัณฑ์ยางเคมีภัณฑ์ น้ำมันสำเร็จรูป และผลิตภัณฑ์เหล็ก มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรขยายตัวร้อยละ 11.9 (YoY) เติบโตต่อเนื่องทั้งในด้านราคาและปริมาณ อาทิ ยางพารา น้ำตาลทราย ข้าว และอาหารทะเลแช่แข็ง กระป๋องและแปรรูป ส่วนมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมขยายตัวที่ร้อยละ 7.9 (YoY) กลับมาขยายตัวต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 2 โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ยาง เคมีภัณฑ์ น้ำมันสำเร็จรูป และผลิตภัณฑ์เหล็ก ทั้งนี้มูลค่าส่งออกรถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบลดลงเนื่องจากช่วงเดียวกันปีก่อน ผู้ผลิตมีการออกรถยนต์รุ่นใหม่ทำให้มีมูลค่าส่งออกสูง รวมทั้งราคาน้ำมันดิบที่ปรับตัวลดลงกระทบกำลังซื้อในตลาดตะวันออกกลางทำให้การส่งออกรถยนต์ไปตะวันออกกลางชะลอตัว

การส่งออกไปตลาดสำคัญๆ ยังคงขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงวัฏจักรการฟื้นตัวมีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยสัดส่วนตลาดที่ขยายตัวคิดเป็นร้อยละ 85.4 ของตลาดทั้งหมด ในขณะที่ตลาดอื่นๆ มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น อาทิ ตลาดตะวันออกกลางที่หดตัวต่ำสุดในรอบ 8 เดือน และสหภาพยุโรปที่กลับมาหดตัวครั้งแรกในรอบ 6 เดือน ทั้งนี้คาดว่าการหดตัวของสหภาพยุโรปจะเป็นเพียงช่วงสั้นๆ เนื่องจากภาพรวมเศรษฐกิจของยุโรปยังอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ

การนำเข้า

เดือนเมษายน 2560 มีมูลค่า 16,807.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัวร้อยละ 13.4 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีที่ผ่านมา โดยเป็นการขยายตัวของน้ำมันดิบ (+30.3%) เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ (+2.4%) เคมีภัณฑ์ (+9.6%) แผงวงจรไฟฟ้า (+46.6%) ขณะที่เครื่องจักรกล (-5.0%) แหล่งนำเข้าสำคัญของไทย 5 อันดับแรก ได้แก่ จีน (-3.2%) ญี่ปุ่น (+6.2%) สหรัฐอเมริกา (+9.2%) มาเลเซีย (+1.2%) สิงคโปร์ (+57.2%)

ดุลการค้า

เดือนเมษายน 2560 เกินดุลการค้ามูลค่า 56.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ภาพรวมดุลการค้า 2560 (ม.ค.-เม.ย.) เกินดุลการค้ามูลค่า 4,109.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ราคาสินค้าส่งออก-นำเข้า

ราคาสินค้าส่งออกเดือนเมษายน 2560 อยู่ที่ 96.5 (ปี2555=100) สูงขึ้นร้อยละ 3.3 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน จากการเพิ่มขึ้นของดัชนีราคาส่งออกหมวดสินค้าเกษตรกรรม เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.2 หมวดสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร ขยายตัวร้อยละ 8.1 หมวดสินค้าอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.0 และหมวดสินค้าแร่และเชื้อเพลิง เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.8

การค้าระหว่างประเทศของไทย

	เมษายน 60		ม.ค.-เม.ย. 2560	
	มูลค่าล้านเหรียญ	(%YoY)	มูลค่าล้านเหรียญ	(%YoY)
ส่งออก	16,864.3	8.5	73,320.7	5.7
นำเข้า	16,807.5	13.4	69,211.1	14.5
ดุลการค้า	56.8		4,109.6	

สินค้าและตลาดส่งออก 5 อันดับแรก เดือน เม.ย. 60

สินค้า	มูลค่า	Δ	สัดส่วน	ประเทศ	มูลค่า	Δ	สัดส่วน
	(ล้าน USD)	(%YoY)	(%)		(ล้าน USD)	(%YoY)	(%)
รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	1,658	-2.2	9.8	จีน	2,113	20.2	12.5
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	1,182	-2.8	7.0	สหรัฐอเมริกา	1,869	3.5	11.1
ผลิตภัณฑ์ยาง	748	54.3	4.4	ญี่ปุ่น	1,480	3.3	8.8
อัญมณีและเครื่องประดับ	729	2.4	4.3	สิงคโปร์	823	61.2	4.9
เม็ดพลาสติก	644	5.0	3.8	เวียดนาม	818	20.7	4.9

สินค้าและแหล่งนำเข้า 5 อันดับแรก เดือน เม.ย. 60

สินค้า	มูลค่า	Δ	สัดส่วน	ประเทศ	มูลค่า	Δ	สัดส่วน
	(ล้านUSD)	(%YoY)	(%)		(ล้าน USD)	(%YoY)	(%)
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	1,452	-5.0	8.6	จีน	3,183	-3.2	18.9
น้ำมันดิบ	1,380	30.3	8.2	ญี่ปุ่น	2,599	6.2	15.5
เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	1,281	2.4	7.6	สหรัฐอเมริกา	1,035	9.2	6.2
เคมีภัณฑ์	1,133	9.6	6.7	มาเลเซีย	830	1.2	4.9
แผงวงจรไฟฟ้า	1,100	46.6	6.5	สิงคโปร์	821	57.2	4.9

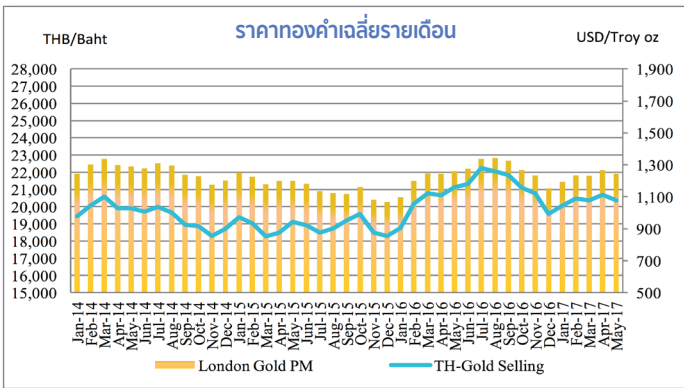
ดัชนีราคาส่งออก-นำเข้า

ดัชนีราคา	การเปลี่ยนแปลง (%MoM)			การเปลี่ยนแปลง (%YoY)	
	ก.พ. 60	มี.ค. 60	เม.ย. 60	เม.ย. 60	ม.ค. - เม.ย. 60
ส่งออก	0.5	0.0	0.5	3.3	3.7
นำเข้า	0.7	-0.2	0.8	6.2	7.5

หมายเหตุ มูลค่า : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ดัชนีราคาสินค้านำเข้าเดือนเมษายน 2560 อยู่ที่ 86.9 (ปี 2555=100) ขยายตัวร้อยละ 6.2 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน จากการเพิ่มขึ้นของดัชนีราคานำเข้าหมวดสินค้าเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.3 หมวดสินค้าทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.7 สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูปเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 หมวดยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4 และหมวดสินค้าอุปโภคบริโภค เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8

สถานการณ์ราคาทองคำ ราคาน้ำมัน อัตราแลกเปลี่ยน และราคาสินค้าเกษตร : พฤษภาคม 2560

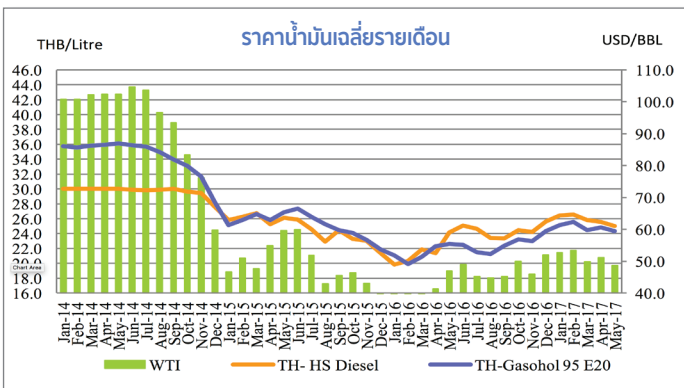

ราคาทองคำ

ราคาทองคำเดือนพฤษภาคมโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 20,372.22 บาท ปรับตัวลดลงร้อยละ 1.56 เมื่อเทียบกับเดือนก่อนหน้า ราคาทองคำปรับตัวลดลงเนื่องจากได้รับแรงกดดันจากการแข็งค่าของสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ ภายหลังจากรายงานตัวเลขเศรษฐกิจสหรัฐฯ ที่ออกมาในทิศทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ตลาดทองคำยังได้รับแรงกดดันจากการคาดการณ์ที่ว่าธนาคารกลางสหรัฐฯ (เฟด) จะปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย

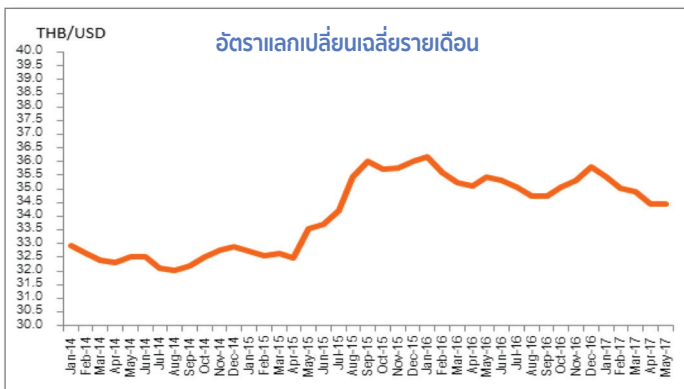
ราคาน้ำมัน

ราคาน้ำมันดิบเดือนพฤษภาคมปรับตัวลดลง โดยราคาน้ำมันดิบ WTI เฉลี่ยอยู่ที่ 48.67 เหรียญสหรัฐต่อบาร์เรล ปรับตัวลดลงจากเดือนก่อนหน้าซึ่งอยู่ที่ 51.09 เหรียญสหรัฐต่อบาร์เรล ราคาน้ำมันดิบปรับลดอุปทานความต้องการน้ำมันดิบปรับตัวเพิ่มขึ้น รวมถึงจากความกังวลการว่าผู้ผลิตทั้งในและนอกกลุ่มโอเปกอาจไม่ขยายเวลาในการลดปริมาณการผลิต นอกจากนี้ ราคาน้ำมันดิบยังได้รับแรงกดดันจากกำลังการผลิตของประเทศลิเบีย และสหรัฐอเมริกาที่มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น

อัตราแลกเปลี่ยน

ค่าเงินบาทเดือนพฤษภาคมโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 34.46 บาทต่อเหรียญสหรัฐ อ่อนค่าลงเล็กน้อยจากเดือนก่อนหน้า ค่าเงินบาทเคลื่อนไหวในกรอบแคบๆ เงินบาทอ่อนค่าหลังจากตัวเลขเศรษฐกิจสหรัฐฯ ออกมาดี ทำให้ดอลลาร์กลับมาแข็งค่าอีกครั้งเมื่อเทียบกับสกุลหลัก นอกจากนี้ ส่วนหนึ่งมาจากความกังวลเรื่องการแบ่งปันข้อมูลระหว่างประธานาธิบดีสหรัฐฯ และรัสเซีย

สินค้าเกษตร

ข้าว ราคาขายส่งเฉลี่ยข้าวขาว 5% (ใหม่) และราคาขายส่งเฉลี่ยข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น 2 (ใหม่) เดือนพฤษภาคม 2560 **ปรับตัวเพิ่มขึ้น** จากเดือนเมษายน 2560 จากราคา 1,152.81 บาท/100 กิโลกรัม เป็น 1,362.50 บาท/100 กิโลกรัม และ 1,922.50 บาท/100 กิโลกรัม เป็น 1,983.57 บาท/100 กิโลกรัม เนื่องจากความต้องการข้าวขาว และข้าวหอมมะลิของผู้ประกอบการมีมากขึ้น เพื่อทยอยส่งตามคำสั่งซื้อของลูกค้าชาวต่างประเทศที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับปริมาณข้าวในตลาดโลกในขณะนี้ไม่ได้อยู่ในสภาวะล้นตลาด โดยประเทศคู่ค้ายังมีความต้องการต่อเนื่อง เช่น จีน แอฟริกา และฟิลิปปินส์

ยางพารา ราคาขายแผ่นรมควันชั้น 3 และราคาขายแท่ง STR 20 (ราคาเฉลี่ย ท่าเรือกรุงเทพฯ และท่าเรือสงขลา) เดือนพฤษภาคม 2560 เฉลี่ยอยู่ที่กิโลกรัมละ 75.76 บาท และ 59.75 บาท ตามลำดับ ราคาขายแผ่นรมควันชั้น 3 และราคาขายแท่ง STR 20 **ลดลง** จากเดือนเมษายน 2560 คิดเป็นร้อยละ 2.89 และ 7.42 ตามลำดับ ราคาขายปรับตัวลดลงเนื่องจากราคาน้ำมันในตลาดโลกปรับตัวลดลง เนื่องจากตลาดผิดหวังที่กลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันไม่ปรับลดเพดานการผลิต อย่างไรก็ตาม ปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดน้อย ยังเป็นปัจจัยสนับสนุนราคาขายได้ในระดับหนึ่ง **📌**

ราคาสินค้ารายเดือน

สินค้า	เดือน	เม.ย.60	พ.ค.60	%Δ(MOM)	ม.ค.-พ.ค. 59	ม.ค.-พ.ค. 60	%Δ(YOY)
ข้าว : (Baht/100Kg)							
ข้าวขาว 5% (ใหม่)		1,152.81	1,271.67	10.31	1,243.31	1,181.82	-4.95
ข้าวหอมมะลิ 100% ชั้น 2		1,922.50	1,983.57	3.18	2,278.35	2,017.41	-11.45
ยางพารา : (Baht/Kg)							
แผ่นรมควัน ชั้น3 (f.o.b)		77.92	75.67	-2.89	52.17	85.11	63.12
ยางแท่ง STR20 (f.o.b)		64.54	59.75	-7.42	44.95	72.26	60.76
ทองคำ							
ลอนดอน PM (USD/Troy oz.)		1,265.63	1,245.00	-1.63	1,208.91	1,233.74	2.05
ไทย (THB/Baht)		20,695.00	20,372.22	-1.56	20,298.87	20,391.65	0.46
น้ำมันดิบ : (USD/BBL)							
WTI		51.09	48.67	-4.74	37.67	51.11	35.70
อัตราแลกเปลี่ยน							
THB/USD		34.45	34.46	0.01	35.51	34.85	-1.86

ที่มา : CEIC

➤ ช่วงนี้มีข่าวที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเชื่อมโยงเส้นทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน 2 เส้นทางที่น่าสนใจ คือ

1 เส้นทางเชื่อมกับอินเดียผ่านเมียนมา โครงการทางหลวงเชื่อมอินเดีย (เมืองโมเรห์) - เมียนมา (มณฑลตะเล่ย์) - ไทย (แม่สอด) คืบหน้าไปมาก และจะสร้างเสร็จสมบูรณ์ในอีก 18 เดือนข้างหน้า โดยอินเดียเป็นผู้ออกเงินช่วยเหลือทั้งหมด ซึ่งจะส่งผลให้ไทยสามารถเจาะตลาด 1,300 ล้านคนของอินเดียได้ดียิ่งขึ้น สินค้าและบริการของไทยที่จะได้ประโยชน์จากเส้นทางเส้นนี้ ได้แก่ อาหาร เครื่องอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้าง เสื้อผ้า ธุรกิจโรงแรม และท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวเป็นสาขาที่อินเดียให้ความสำคัญอันดับต้นในการพัฒนาเส้นทางนี้) ดูท่าแม่สอดของไทยกำลังโกอินเตอร์ซะแล้วงานนี้

2 เส้นทางเชื่อมกับประเทศจีน ซึ่งเส้นทางเชื่อมกับจีนเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางสายไหมยุคใหม่ของจีนที่ลือลั่น (丝绸之路) เส้นทางไปจีนจะช่วยยกระดับภาคอีสานของไทย โกอินเตอร์เช่นกัน เนื่องจากจะทำให้ไทยเชื่อมโยงเส้นทางการค้าทางบกกับจีน ทะลุไปยุโรป เอเชียกลาง ตะวันออกกลาง เอเชียใต้ และแอฟริกาอย่างสะดวก 📍

➤ ล่าสุดเมื่อวันที่ 14 - 15 พฤษภาคม 2560 ณ มหานครปักกิ่ง ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ได้เป็นประธานเปิดโครงการ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (One Belt One Road) หรือเส้นทางสายไหมยุคใหม่อย่างเป็นทางการสุดอลังการโดยมีผู้นำจาก 29 ประเทศเข้าร่วมงาน โครงการนี้เป็นโครงการระเบียงเศรษฐกิจที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่โลกเคยมีมา ครอบคลุมทวีปเอเชีย ยุโรป และแอฟริกา ประกอบด้วยระเบียงเศรษฐกิจทางบก 6 เส้นทาง และเส้นทางทะเล 1 เส้นทาง

- **เส้นทางทางบก** ประกอบด้วย (1) เส้นทางยูเรเชีย (Eurasia) จากภาคตะวันตกของจีนถึงตะวันตกของรัสเซีย (2) เส้นทางจีน - มองโกเลีย - รัสเซียตะวันออก (3) เส้นทางตะวันตกของจีน - เอเชียกลาง - ตุรกี (4) เส้นทางจีน - แหลมอินโดจีน - สิงคโปร์ (5) เส้นทางจีน - ปากีสถาน (6) เส้นทางจีน - พม่า - บังกลาเทศ - อินเดีย

- **เส้นทางทะเล** เริ่มจากเมืองชายฝั่งของจีน ผ่านสิงคโปร์ มาเลเซีย อินเดีย และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน นอกจากนี้ ปัจจุบันจีนได้เปิดให้บริการรถไฟตามเส้นทางสายไหมแล้วหลายเส้นทาง ได้แก่ 1) นครฉงชิ่ง - ดุยส์เบิร์ก (เยอรมนี) ผ่านคาซัคสถาน รัสเซีย เบลารุส และโปแลนด์ 2) นครเฉิงตู - ลอร์ซ (โปแลนด์) 3) อี้วู่ - มาดริด (สเปน) 4) อี้วู่ - ลอนดอน 5) ปักกิ่ง - มอสโคว์ ส่วนเส้นทางฉงชิ่ง - อีสราเอล และคุนหมิง - เวียดนาม ที่เชื่อมต่อกับกรุงเทพฯ - สิงคโปร์ ในอนาคตอยู่ระหว่างก่อสร้างทั้งหลายทั้งปวงบ่งชี้ว่าไทยกำลังจะกลายเป็น Logistic Hub ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของโลกเช่นเดียวกับสิงคโปร์ในไม่ช้านี้ จึงเป็นที่น่าจับตามองว่าประเทศไทย 4.0 จะสามารถนำพาประเทศไทยสู่ประเทศพัฒนาแล้วเช่นเดียวกับสิงคโปร์ที่เป็นต้นแบบประเทศ Logistic Hub ได้หรือไม่ 📍

พบกับ

ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ

ได้ที่ชั้น 13 สนค. ☎ 02-507-7895 หรือ www.tpsoc.moc.go.th